

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Pacjenta
Bartłomiej Chmielowiec

RzPP-DSD.420.82.2018

Pan

Andrzej Adamczyk

Minister Infrastruktury

ul. Chałubińskiego 4/6

00-928 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

W dniu 14 czerwca 2018 roku przypada 150 rocznica urodzin austriackiego lekarza Karla Landsteinerja, a także obchodzimy Światowy Dzień Krwiodawstwa ustanowiony w tym właśnie dniu w dowód uznania dla naukowego dorobku Austriaka, który za odkrycie trzech grup krwi otrzymał w 1930 roku Pokojową Nagrodę Nobla.

Idea krwiodawstwa – „Bądź tam dla kogoś innego. Oddaj krew. Podziel się życiem”

Idea honorowego krwiodawstwa jest jedną z najpiękniejszych form dzielenia się tym, co najwartościowsze dla każdego człowieka – częścią swojego życia. Nieprzecenioną rolę krwiodawstwa podkreśla Organizacja Narodów Zjednoczonych, Światowa Organizacja Zdrowia, a także nasz wielki rodak Papież Jan Paweł II, który w swoim orędziu z 1994 roku tak pisał: „Oddanie własnej krwi, dobrowolnie i bezinteresownie, to gest wysokiej wartości moralnej i obywatelskiej. To dar życia. Niech dawcy krwi, którym należy się wdzięczność wszystkich, będą coraz liczniejsi we wszystkich krajach świata”. Tegoroczny Światowy Dzień Krwiodawstwa obchodzony jest pod hasłem „Bądź tam dla kogoś innego. Oddaj krew. Podziel się życiem”.

Obowiązek wspierania dobrowolnego krwiodawstwa i stan faktyczny

Prawodawstwo podkreśla dobrowolność i nieodpłatność idei honorowego krwiodawstwa. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi¹ krwiodawstwo jest oparte na zasadzie dobrowolnego i bezpłatnego oddawania krwi.

¹ Dz. U. z 1997 r. Nr 106, poz. 681, z późn. zm.

Jednocześnie, zgodnie z dyrektywą 2002/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r., ustanawiającą normy jakości i bezpiecznego pobierania, testowania, przetwarzania, przechowywania i dystrybucji krwi ludzkiej i składników krwi²: „Państwa Członkowskie powinny podejmować środki wspomagające samowystarczalność Wspólnoty pod względem zaopatrzenia w ludzką krew lub części składowe krwi i propagujące dobrowolne nieodpłatne oddawanie krwi i jej składników”. Zapotrzebowanie na nią jest bowiem stałe, wymagające niestannego uzupełniania w poszczególnych województwach. Z danych na dzień 8 czerwca br.³ dotyczących zaopatrzenia w krew według podziału na 8 grup w 21 regionalnych centrach krwiodawstwa wynika, że:

1. w żadnej ze 168 grup nie stwierdzono nadmiaru krwi,
2. w 57 przypadkach stan zaopatrzenia określono jako optymalny,
3. w 59 przypadkach stan zaopatrzenia określono jako średni,
4. **w aż 52 przypadkach stan zaopatrzenia określono jako „krew pilnie potrzebna”.**

Wskazać więc należy, że jedynie w ok. 30% stan zapasów krwi był optymalny, zaś w ok. 70% utrzymywał się na poziomie średnim lub pilnie potrzebnym. Jedynie w sześciu spośród dwudziestu jeden centrów, tj. w Katowicach, Krakowie, Olsztynie, Szczecinie, Wałbrzychu i Wrocławiu dominował stan zaopatrzenia na poziomie optymalnym. W jedenastu centrach przeważającym był stan średni, zaś w aż czterech w przeważającej liczbie grup, krew była pilnie potrzebna.

Działania na rzecz popularyzacji honorowego krwiodawstwa

Od 2016 roku realizowana jest akcja „Każda kropla jest cenna” jako element programu polityki zdrowotnej Ministerstwa Zdrowia „Zapewnienie samowystarczalności RP w krew i jej składniki na lata 2015-2020”, w zakresie zadania pod nazwą "Promocja i edukacja w zakresie honorowego krwiodawstwa". Dawca krwi i jej składników za odbyte donacje będzie mógł otrzymać drobny upominek lub punkty, które finalnie będą mogły zostać zamienione na nagrody rzeczowe. Jako Rzecznik Praw Pacjenta przyjmuję tę inicjatywę z dużym zadowoleniem. Stoję jednocześnie na stanowisku, że wobec przedstawionych powyżej, niewystarczających zasobów krwi w poszczególnych regionach Polski, należałoby podjąć szersze działania mające zachęcić do oddawania krwi. Dlatego też działając na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta⁴, **zwracam się do Pana Ministra o rozważenie możliwości podjęcia prac nad nowelizacją ustawy z dnia 20 czerwca 1992 roku o uprawnieniach do**

² Dziennik Urzędowy L 033 , 08/02/2003 P. 0030 - 0040

³ <https://krew.info/zapasy/> - dane z godziny 14.20 w dniu 8 czerwca

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1318 ze zm.

ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego i włączenia Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi (15 litrów oddanej krwi w przypadku kobiet, 18 litrów w przypadku mężczyzn) do grona osób którym przysługuje prawo do przejazdów komunikacją kolejową w klasie 2. z ulgą na poziomie co najmniej 39% podstawowej ceny biletu.

Dobrowolność i nieodpłatność honorowego krwiodawstwa nie wyklucza możliwości uzyskiwania różnorodnych przywilejów i ulg przez osoby oddające krew systematycznie i przez wiele lat. Śledząc dyskusje na forach i grupach społecznościowych poświęconych honorowemu krwiodawstwu, daje się zauważyć jednoznaczną tendencję, że zdecydowana większość osób deklaruje oddawanie krwi w pierwszej kolejności mając na względzie szlachetność tej idei. Jest to postawa wymagająca największego uznania. Jednakże wzmocnienie tych szlachetnych pobudek, możliwością uzyskania proponowanej przeze mnie ulgi w przejazdach koleją, bez wątpienia mogłoby przyczynić się do wzrostu liczby osób zainteresowanych oddawaniem krwi. Szanując decyzję każdego z krwiodawców o choćby jednorazowym oddaniu krwi, proponuję jednakże, aby przyznaniem ulg kolejowych objąć Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi. Sprawi to, że ewentualne uzyskanie stosownych uprawnień będzie wymagać systematycznego oddawania krwi. Wskazać jednocześnie należy, że do początku lat 90 – tych ubiegłego stulecia istniał „Bilet bezpłatny bezterminowy, klasa dowolna, na przejazd w obrębie wszystkich dokp dla Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi PKP I stopnia”.

Uznając aktualność maksymy, że człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest i nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi, wyrażam nadzieję, że przedstawiony przeze mnie powyżej postulat spotka się z pozytywnym odbiorem Pana Ministra. Krew jest bowiem darem bezcennym, a każdy z nas może w każdej chwili stać się zarówno jej dawcą, jak i biorcą. Będę zobowiązany za poinformowanie mnie o podjętych decyzjach.

RZECZNIK PRAW PACJENTA

Bartłomiej Chmielowiec

Do wiadomości:

1. Pan Profesor Łukasz Szumowski, Minister Zdrowia, ul. Miodowa 15,
00 – 952 Warszawa;
2. Pan Stanisław Kracik, Prezes Zarządu Polskiego Czerwonego Krzyża,
ul. Mokotowska 14, 00-561 Warszawa.